

Pyhäjärvi

Maanantai 22. syyskuuta 2008

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 9 53. vuosikerta

Vanha uudistuu Konevitsassa

Rakentaja-igumeni Aleksandr vie vauhdilla hankkeita eteenpäin

Takana on kahdeksastoista kesä, jolloin Konevitsaan on ollut mahdollisuus jälkeästä sen jälkeen kun luostari v. 1991 otettiin uudelleen käyttöön. Ensimmäisestä matkastani sinne lokakuussa 1991 tulee kuluneeksi 17 vuotta. Matkoja on kertynyt näinä vuosina yhteensä lähemmäs parikymmentä.

Luostarin 615-vuotisen historiassa nämä vajat kaksi vuosikymmentä ovat hyvin lyhyt jakso. Matkakuvauksia Konevitsasta on julkaistu tässä lehdessä ehkä kymmenittäin, tänäkin kesänä on julkaistu ainakin yksi kuvaus. Nyt syyskuun alussa tulleen ET-lehden numerossa on monisivuinen, upein kuvin varustettu elämäksellinen kuvaus kahden vuoden takaiselta talkooleiriltiltä. Em. juuissa kerrotaan yleistä Konevitsasta ja erityistä on tietysti aina kirjoittajan oma elämäkset.

Kirjaan tässä ensisijaisesti havaintoja siitä, mitä uutta oli nähtävissä tänä kesänä osallistuessani Konevitsa ry:n talkooleiriltille 27.7.-3.8.2008. Viikossa silmät näkevät ja korvat kuulevat enemmän kuin varsinkin vain päiväseläntään siellä vieraillessa. Ehkä kulunut fraasi, mutta vuosien varrella

tapahtuneiden muutosten runsausta voi vain hämmästellä. Niin 1800-luvulta peräisin olevassa rakennuskannassa kuin arkielämän menossa, mutta ennen muuta luostarielämän vakiintumisessa näkyvät tämän vajaan parikymmenen vuoden aikana siellä ahtaneiden jättämät jäljet. Alkuvuosina restauroitsija ja tukiyhdistyksen perustaja **Heikki Hännisen** käynnistämistä tai hänen ja luostarin silloisen johtajan yhteistyössä sekä useiden suomalaisten tukemina ideoiduista hankkeista monet ovat edenneet, mutta osa voimavarojen niukkuudessa joko raennut tai toistaiseksi hyllyllä.

Yksi hämmästyttävimmistä havainnoista on, mitä luostarin puutarhan ja viljelysmaiden elpyminen nyt näyttävät. Siinä missä Kannaksella venäläisten datschojen viljelmistä osa näyttää vuosi vuodelta vain laajeneen ja komistuneen, on viljelty puutarha-ala nyt häidin tuskin puolta siitä, mitä parhaimmillaan 1990-luvun alun jälkeen. Vanhan omenatarhan hoitamisesta ja elvyttämisestä on valitettavasti kokonaan luovuttu. Mutta toisaalla pääkirkon alakirkko, Arseni Konevit-

salainen kirkko luostarin kehällä, Kazanin skiiitan kirkko ja Konevitsan skiiitan, Marian kuolonuoneen nukkumisen kappeli, Hevoskiven kappeli sekä luostarin trapesa, – vain tärkeimmät mainitakseni – ovat lähes valmiita. Muutamien muiden rakennusten kunnostaminen ja korjaustoiminta tänä kesänä oli vilkkaassa vauhdissa. Venäläiset rakennusporukat urakoivat hiki hatussa niin Igumenin talon kuin Roduskan asumusten kunnostustöissä. Ja luostarikehan rakennuksista osa on nyt jo kelpo kunnossa.

Roduskalle kalaan ja majoittumaan

Miltä tuntuisi herätä etelätuulen tuomien mainikien loiskeeseen ja tähän äänisinfoniaan sekoittuvaan, metsän takaa kuuluvaan aamupalvelukseen kutsuvien luostarin kirkonkeltojen kalkatukseen. Suunnata herättyä verkkoja kokemaan aavan Laatokan meren sieneen.

Tämä maalausellinen näky on totta jo lähiaikoina. Konevitsan luostarista itä-kaakkoon, Laatokalle työntyvälle Roduskan niemelle on valmistumassa 2-3 luostarin omistamaa taloa. Alue oli vielä 1990-luvullakin useita vuosia piikkilankojen ympäröimää, Venäjän armeija reviiiriä. Nyt luostarin hallussa olevalla niemellä oli viittä vaille valmiiksi kunnostettuna yksi rakennus vanhoista, Suomen ajoilta peräisin olevista Laatokan kalastajien taloista. Talo näyttää kuin kokonaan uudelta, se on sisustuksen viimeistelyä vaille valmiina ja niemen parin muun rakennuksen kunnostusta viritellään. Kunnostustyön ovat pääosin tehneet venäläiset, Moskovan läheltä saapuneet, luostarin palkkaamat miehet. Talkooleirin ansiota on, että suomalainen, arkkitehtuuriltaan tyylikäs ulkoasu rakennettiin Roduskalle elokuun alussa.

Luostarissa kerrottiin pohditun kahdenlaisia käytös suunnitelmia Roduskan rakennuksille. Taloja suunnitellaan vuokrattavaksi saarella kävijöille. Toisaalta esimerkiksi munkkiveljes-

tön luona vierailevat omaiset voisivat majoittua niihin. Suomalaiset tämän kesän talkooleiriläiset osallistuivat talojen ja niiden lähiympäristön kunnostukseen. Runsaasti vanhaa rautaromua, särkynyttä ikkunalasiala ja muuta roskaa kerättiin jättesäkkeihin ja useaan jättekasaan pois kuljetettavaksi sen viikon aikana kun talkooleirin parikymmenpäinen iskuporukka työskenteli Roduskalla aamusta iltaan. Sinne vie kulkelpoinen tie, matkaa luostarista on arviolta nelisen kilometriä. Talkoolaiset kävelivät matkan menen tullen – siihen kuntoluun hukkui viikon aikana ainakin yhden miestyöviikon verran. Venäläisten traktori vei työvälineet ja loppupäivinä kyyti heltsi muutamalle rakennusalan ammattilaiselle, jotka Suomesta leirille lähtiessään eivät arvanneet, että huonokalkaisina heitä ei hommissa näytenä tarvitsen.

Konevitsan skiiitalla isännöi Pushkinin seurakunta

Konevitsan skiiita Konevitsan Jumalanäidin ikonille pyhitettyine kirkkoineen sijaitsee saaren eteläisimmässä osassa. Saarelle Soranlahdesta saavuttaessa se hämmöttää noin kahden ki-

Luostarin tärkein ikoni Konevitsan Jumalanäiti on pääkirkossa sijoitettuna koristeveistettyyn ikonikaappiin.

lometrin päässä pääluostarista oikealle päin. Ehkä suurimmat ulkonaiset muutokset on koettu Konevitsan skiiitalla. Se oli vielä vuoden 1993 lopulla portein ja piikkilanka-aidoin suljettu ja vartioitu rakennusryhmä. Entisen kirkkorakennuksen täytti ohjusten koeammutaan käytetty massiivinen alustarakennelma.

Nyt Konevitsan Jumalanäidin ikonille pyhitetty kirkko ei ole sisätiloiltaan ehkä vielä entisessä sotia edeltävän ajan kaltaisessa loistossaan, mutta se on nyky-

sellään hyvin kaunis ja tunnelmallinen valoisia kirkko lukuisine ikoneineen ja kultausineen. Muodonmuutos on sitten 1990-luvun alun hyvin totaalinen. Rauhallinen, istutusten somistama kirkkopihapiha, kunnostetut ympärysmuurit ja asuiskäytössä olevat rakennukset ovat palauttaneet kunnostetun kirkon lisäksi skiiitan entiseen arvoonsa.

Miten tämä on ollut mahdollista. Selitys löytyy siitä, että Konevitsan luostari on

Jatkuu sivulla 3.

Igumeni Aleksandr halusi pääteeksi osoittaa kiitoksensa leiriläisille tarjoamalla venäläiseen tapaan shampanjaa.

Iltaisin taivas Laatokalla punersi satumaisissa väreissä, tässä näkymä talkoolaiden majapaikan, Punaisen hotellin kuistilta.

22. syyskuuta 2008

Venäjä on Venäjä vaikka...

Nykyisen uuden Venäjänkin on hyvin vaikea hyväksyä länsirajansa itsenäisten naapurivaltioiden suvereenisuutta, itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuutta. Asennoitutaan ikään kuin nämä valtiot kuuluisivat edelleen entiseen Stalinin aikaiseen Neuvostoliiton etupiiriin, jossa venäläiset voivat käyttäytyä miten tahansa, joutumatta tilille teoistaan.

Kun jokunen aika sitten Venäjän lentokoneet rikkoivat valtiomme rajoja jopa 11 kertaa, uskalsi Suomikin vaatia Venäjältä selvitystä ja tietysti normaalikäytännön mukaista anteeksi-pyyntöä. Venäjän ensireaktio oli Neuvostoliiton ajoilta tuttua valehtelua. – "Koneemme eivät olleet mainittuina päivinä siellä päinkään". Presidenttimme ei katsonut aiheelliseksi puuttua tähän ulkopoliittisesti ikävään tilanteeseen, vaan pääministeri selvitti tapahtumia Moskovassa. Venäläiset eivät antaneet koskaan virallista selvitystä asiasta eikä anteeksi-pyyntöä tullut. Suomalaisille on kuitenkin annettu ymmärtää, että meillä on erinomaisen hyvät suhteet Venäjään.

Viron patsaskiista sai viime vuonna venäläisnuorten toimesta valtaisan vandalismin aallon. Kymmeniä virolaisten kauppoja ja liikkeitä rikottiin ja tuhoittiin silmittömästi sekä varastettiin. Kremlistä avitettiin tilannetta jumiuttamalla Viron sähköpostiliikenne. Ja riehuminen jatkui vielä Moskovassa, jossa "Putinin nuorisoujoukko" tunkeutui riehuen Viron suurlähetystöön. Poliisia ei tietenkään saatu paikalle.

EU:n puheenjohtaja Angela Merkel ja Suomen ulkoministeri Kanerva tuomitsivat välittömästi venäläisten toimet ja antoivat EU:n valtioiden tuen Virolle. Vaikka vastassa olisikin suurvalta, niin toki täytyy olla rohkeutta nostaa esille näin räikeät rikkomukset pienen itsenäisen valtion sisäisiin asioihin. Suomalaiset olivat erittäin tyytyväisiä ulkoministerimme jämäkkyudesta. Presidentti oli tapauksesta hiljaa. Georgiasta uutisoitiin viime kuussa suuren ja mahtavan suurvallan suuri sotilaallinen operaatio. Venäläinen hyökkäysvaunu kävi rauhallisella parkkialueella ryttäämässä tyhjänä seisseen georgialaisen poliisiauton. Näky Venäjän asevoimien mahtavuudesta ja henkisestä tasosta mykisti todella monet länsimaat.

Venäläisnuoret vaativat Suomen karjalaisjärjestöjen lakkauttamista

Petroskoissa Suomen konsulaatin edustalla järjesti Venäjän Karjalassa toimiva nuorisojärjestö Novaja Karelia kaksi mielenosoitusta viime kesäkuussa. He vaativat, että keskustelu Karjalan palauttamisesta on Suomessa kiellettyä. Sama järjestö vaatii myös, että Suomen hallituksen on heti lakkautettava kaikki ne järjestöt, jotka ajavat Karjalan palauttamista. Lisäksi he vaativat niiden suomalaisyhtiöiden boikottia, jotka "haalivat voittonsa meidän luonnonrikkauksillamme". Yhtiöiden boikotointi ja muut vastatoimet aloitetaan vasta sitten, jos Suomen hallitus ei tee mitään estääkseen Karjalan palautukseen tähtäävää revansismia. Näillä "Putinin nuorten" vaatimuksilla ei ole tietenkään minkäänlaista lain voimaa täällä Suomessa. Suomen hallitus osaa kyllä hoitaa maamme asiat ja sananvapauden ihan itsenäisesti. Toivottavasti sananvapaus Venäjälläkin kehittyy, vaikka kovin synkältä se näyttää. Viimeisten kahden vuoden aikana yli 300 "toisijajattelevaa" toimittajaa on tapettu. Venäjä on mielenkiintoinen naapuri, jota pitää ymmärtää hyvin, hyvin kärsivällisesti.

SALME RINTALA

Rippikoululaisia – ovatko vuodelta 1919?

Elsa Kaasalainen Turusta on lähettänyt lehdellemme Reino Äikiän välityksin vanhan kirkon seinustalla otetun rippikoulukuvan tiedustellen miltähän vuodelta kuva mahtaa olla.

Kuvasta on tunnistettavissa ylhäällä vasemmalla

Karl Wiika. Samalla rivillä oikealla on kaksi arvokkaan näköistä herraa. Parta-sehdän hahmo on tunnistettavissa mutta onko hänen viressään sivuittain oleva herrosta Johan Eemil Lindgren (s.11.6.1853 ja kuollut 8.8.1927). Hän oli Py-

hjärven kirkkoherrana ennen Wiikaa. Jos näin on kuvausajaksi ajoittuu 1.5.1919, jolloin Vikman-Wiika tuli kappalaiseksi 1.6.1926 jolloin hän muutti Joensuuhun. Onko kuvasta oikeassa laidassa tunnistettavissa myöskin aikuiset

suntio Matti Talja ja hänen vaimonsa. Kuvan henkilöistä ei liene enää kukaan elossa mutta esivanhempien tuttuja piirteitä rippikoululaisista saattaa löytyä. Siis minä vuonna kuva on otettu. Vastaukset toimitukseen.

Pietarilaisilla Markkinoilla Tampereella

Keskellä nuori taiteilija Maria Likhaja, oik. äiti, Käkisalmen linnan museon johtaja Maria Likhaja ja vas. amanuensis Valentina Golenkova, joka osaa suomea itseopiskelun perusteella.

Tampereella Tallipihalla on perinteisesti ollut viime vuosina elo-kuussa kaksipäiväiset Pietarilaiset Markkinat. Tänä vuonna 16.-17.8. mielenkiintoa lisäsi alueen entisen tallin tiloissa 5.-17.8. välisenä aikana esillä ollut "Rakkautella Käkisalmeista" taidenäytely.

Näyttelytaulut olivat käkisalmelainen vasta tämän vuoden lokakuussa 18 vuotta täyttävän Maria Likhajan tekemiä töitä 2003-2008. Lahjakas nuori taiteilija on syntynyt 24.10.1990 Käkisalmissa (Venäjällä). Hän osallistunut kolmivuotiaasta taiteen perusopetukseen Käkisalmen kuvataidekoulussa. Vuosina 1993-2003 hän oli Käkisalmen peruskoulussa ja siirtyi sieltä 2004

Pietarin valtiolliseen akateemiseen kuvataidekouluun ollen tällä hetkellä 11.luokalla.

Hän on osallistunut ikäluokkansa useisiin näyttelyihin ja kilpailuihin menestyen niissä hyvin.

Tallin tiloissa oli esillä hänen laaja noin 90 työtä: öljy-, akvarelli-, pastelli-, tussi, ja lyijykynätyö.

Eri pitäjaseuroilla ja säätiöillä on luotu hyvät suhteet Käkisalmeen, sen johtoon kuin myöskin Käkisalmen linnan alueella toimivan museon henkilöihin. Ensimmäiset kontaktini heihin sain noin kymmenen vuotta sitten. Tästä syystä oli luonnollista, että näyttelyn onnistumisen suhteen annoimme heille tukea. Näyttelyn pystytyk-

sessä avusti Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö. Näyttelyn valvonnassa oli mukana lisäksi mm. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö Tampereen kerho, Räisäläisten Säätiö ja itse edustin Vuoksela-Seuraa. Näyttely herätti laajaa huomiota ja moni ei tahtonut uskoa, että kyseessä oli niin nuori taiteilija.

Moni taulu olisi vaihtanut omistajaa, jos se olisi ollut mahdollista. Pientä kauppaa kylläkin käytiin. Olin päivystämässä kolmena päivänä ja kävijöiden kanssa oli mukava vaihtaa kuulumisia. Harvinaisen moni kävijä kertoi olevansa kotoisin Kannakselta. Myynnissä olleella karjalaisella kukkopillillä sain pihalla tarhassa olleen kunkon kiekumaan ahkerasti.

Toivottavasti ensi vuonna saamme ihailia taiteilijan uusia töitä Tallipihalla. Moni varmasti maalauttaisi oman aiheen mukaisen taulun, jos se olisi mahdollista.

Toivotamme heidät lämpimästi tervetulleiksi uudestaan tänne, samoin kuin hekin toivoivat tapaamista mahdollisimman pian Käkisalmissa.

TAISTO VIRKKI

Tilaa oma lehti

vpl.

Pyhäjärvi

Konevitsan kuulumisia

Jäännöksistä luostarin perustajasta Arseni Konevitsalaisesta säilytetään arkussa pääkirkossa, sen edessä seinällä häntä esittävä ikoni.

vuokrannut skiitan lähiympäristöineen Pietarin alueella sijaitsevan Pushkinin ortodoksisen seurakunnan käyttöön. Vuokraajat kunnostivat kirkon ympäristöineen ja huolehtivat siitä ympärivuotisesti. Vähän matkan päähän skiitan kehästä Laatokan rannalle on rakennettu majoja, joissa lasten ja nuorten kesäleiriläiset yöpyvät alueella järjestetyillä kesäleireillä. Tapahtumien aikana joitain kesäleirien aikuisia talkoolaisia, jotka piipahtivat luostarissa. Pushkinin seurakunnan vuokralle saamaa paikkaa pidettiin ihanteellisenä.

Pääkirkon alle valmistumassa kastekirkko

Kun katsoo luostarikehälle vievältä Pyhäältä portilta kohti pääkirkkoa, saattaa huomio kiintyä eteläisellä seinustalla näkyvään lähes huomaamattomaan rakennelmaan. Olen ajatellut siinä olevan jonkinlaisen vasterakennuksen, ehkä työkaluväin. Ovi rakennelmasta johtaa kuitenkin alas kirkon alustan holveihin vieville portalle. Totesimme, miten perillä käytäväsä, monen holvin takana avautuu pieni kastekirkko.

Sen upotettu, marmorin allas porttineen oli jo valmiina, holvikaaret hohivat himmeän kellertävän valkoisina, vain ikonit seilivät ja kastevesi altaasta puuttuivat. Kastekirkkoa on ehkä jo käytetty tarkoitukseensa. Uusia ja uusia Venäjän ortodoksisen seurakunnan jäsenyyteen kastettavia riittää. Heti Konevitsan uudelleen heräämiseen alkuvuosina kastettavia riitti kesäaikaan talkoolaisista ja venäläisistä lähes jokaisen liturgian yhteyteen. Neuvostoliiton aikana uskonto katosi monien perheiden elämästä kokonaan, ortodoksiset kirkot ja luostarit rapistuivat ja otettiin muuhun käyttöön. Kuten tiedämme, nyt kohta parinkymmenen vuoden ajan on

ollut toisin ja ortodoksisen lisäksi useisiin muihin uskonnollisiin ryhmittymiin on liittynyt runsaasti väkeä.

Yhteys ulkomaailmaan

Viikko talkooleirillä muodostui monella tapaa toisenlaisiksi kuin edellinen talkooviikko Konevitsan 600-vuotisjuhlien aikaan. Kesällä 1993 puhelin yhteys saarelta oli vain luostarin kellotornista radiopuhelimella. Jos tuli pakottavaa asiaa, niin luvan saatuaan kiivettiin kellotorniin ja kas, radiopuhelimella yhteys toimi aivan tyydyttävästi.

Ei ole monta vuotta siitä kun Konevitsassa käydessä saattoi todeta, ettei kenttää matkapuhelimelle löydy. Tosin on nyt. Yhteydet kännnykällä toimivat puhelinlaskun suuruudesta päätellen liiankin hyvin.

Laiva Konevitsaan ja takaisin kulkee Sortanlahdesta päivittäin kaksi kertaa. Lähtöajat saattavat kuitenkin vaihdella. Kerrottiin, että melko helposti saarelle saa järjestymään kuljetuksen myös reittiläivää pienemmällä jähdillä. Ehkä sellaisella voisi pyöräyttää saaren ympäri, jotta näkisi mitä siellä Pohjoispatterilla on tapahtunut. Ja näkisi ne hylkeet. Viime vuonna saarella talkoilleet kertoivat ainakin yhden Laatokan hylkeen näkemisestä.

Mutta on niitä rauhallisempiakin tapoja lähestyä Konevitsaa. Talkooleirin päätösviikonloppuna saarelle rantautui noin 10-henkinen suomalais-venäläisten nuorten kanoottiretkikunta. Perjantaina raivonnan monituntisen ukkosmyrskyn takia heidät tosin hinattiin perille Käksälästä huoltoveneillä. Kanoottiretkellä Laatokalla oli siihen mennessä kestänyt kolme viikkoa. Päämääränä oli Pietari.

Pitkin viikkoa Laatokalla näkyi aikaisempia kesä runsaammin erikoisia

veneitä, isoista huvijahdeista ja risteilylaivoista pienempiin venekuntiin. Tämä kertonee paitsi liikkumisen vapautumisesta myös elintason noususta, sillä maksavat ne veneet edelleenkin Venäjällä enemmän kuin tavallinen ihminen voi edes haaveilla. Konevitsan sataman lahdella oli näitä huviveneitä pari kolme koko viikon ankkuroituneina. En seurannut, vaihtuivatko veneet.

Yläjärvellä juuret, sielu Laatokalla

Leiriläisenä jo kerran ennenkin Konevitsassa vierailut **Tauno Riihisaari** Mäntästä oli yksi mielenkiintoisimmista uusista viikon aikaisista tuttavuuksista. Ei vähiten siksi, että Taunun, puhuttelunimeltään Tanen, äiti Hellä ja äidin suku **Koppaset** ovat syntyisin Vpl. Pyhjärven Yläjärveltä. Tane muisteli pitkin viikkoa juttellessa erityisesti Pyhjärvestä hänelle paljon kertonutta tättiään **Rauha Koppasta** (1923-2008), jonka muistokirjoitus julkaistiin kesäkuun Vpl. Pyhjärvi-lehdessä.

Miksi olet täällä -kysymykseen Tane ehätti leirinuotion esittelykiertokselä vastaamaan ensinnäkin tulleensa, koska on rakastunut Laatokkaan. Lähemmin keskustellussa ilmeni, että Tane on ollut useana vuonna Laatokkaa kiertämässä joko veneellä tai kanoottilla erilaisissa luonnosta ja luonnonsuojelusta kiinnostuneiden suomalaisten ja venäläisten ryhmissä. Niin löytyivät Laatokan Vpl. Pyhjärven puoleiset rannat, lähellä Laatokkaa siintävä äidin suvun Yläjärven kylä. Ja joitain vuosia sitten Konevitsa.

Mäntän kaupunginhallituksen jäsenenä, muusikkona, taiteilijana ja kulttuurivaikuttajana tunnettua matkailuopas Tauno Riihisaarta ei mikään voi erottaa äidin puolen juuristaan ja kulttuuriperimästään. Siitä tulivat vakuuttuneeksi. Laatokan laineilla keuhkuvassa paluulaivassa tämä kiharapää, olemukseltaan karjalaisten shemeikkojen jälkeläinen, jonka juurista osa on vankasti Pyhjärvellä, vaikenee. Niin me muutkin, sillä ikävä takaisin iskee ja syvenee paluumatkan edetessä.

Paluulaivalla Konevitsasta Tauno Riihisaari ja jutun kirjoittaja Kaarina Pärssinen.

Rajan käyntiä -dokumentaatti kuvattiin Konevitsassa

Laatokkaa matkanneen kanoottiseurueen mukana saarelle rantautui myös elokuvaohjaaja **Petteri Saario** avustajineen. Hän oli kokoamassa Konevitsasta aineistoa osaan uutta dokumenttisarjaansa. "Rajan käyntiä" -sarja tulee ulos TV 2:ssa ensi vuonna 2009 marras-joulukuulla. Alustavasti puolittuiksi kaavailuista jaksosta yhdessä kerrotaan Konevitsasta ja Valamosta. Tasokkaita dokumentteja Konevitsasta ei ole liaksi, siksi tämän kuvauksen osuminen osittain juuri samaan aikaan talkooleirin kanssa tuntui hätkähdyttävältä sattumalta. Kiinnostavaa on sekin, että talkooleiriläisiämme tulee todennäköisesti vilahdamaan filmillä, sillä Petteri kuvaa juuri seurasii tiivistä tapahtumia luostarissa lauantain ja sunnuntain aikana.

Porvoossa kotipaikkansa pitävä, v. 2002 Tiina ja Petteri Saarion perustama yhtiö Docart tunnetaan laukkaiden dokumenttielokuvien, televisiosarjojen ja valistusohjelmien tekijänä. Kansainvälisesti ja kansallisesti palkittu elokuvaohjaaja Petteri Saario, (s.1961) – pari esimerkkiä mainitakseni – muistetaan esim. TV 2:ssa esitetyistä Nooan arkkii -luontofilmissarjasta. Hän käsikirjoitti ja ohjasi myös Suomen itsenäisyyden juhluvuonna 2007, viime tapantapäivänä televisiossa nähdyn elämäksellisen dokumenttielokuvan Kansanluonto.

Keittiövuorossa kuuliaisuusyössä

Kuulin talkooleiriläinen teki työtään omien voimavarojensa ja taitojensa puitteissa. Roduskun tielle, arviolta 4 kilometrin kävelymatkalle suuntaansa, olisin kiipeine koipineni uupunut jo puolivälissä. Viikko kuuli luostarikehan tuntuunsa. Poimin punaisia viinimarjoja heti ensimmäisenä päivänä, mutta työ jäi osoitaututtuaan hölmöläisen hommaksi. Kypsintä satoa kantaneissa penssaissa marjatuista vain kolmannes

oli juuri ja juuri kypsä, raat tertun osat varisivat.

Poimintapäivänä saattoi todeta, miten erinomaisessa kunnossa luostarin kasvimaat ja kasvihuoneet olivat. Satoa, kesäkurpitsoittoa, porkkanoita, lanttuja, monenlaisia tomaatteja ja kurkkuja jne. oli tulossa runsaasti. Perunaa vain vähän, sekin muovisessa kasvihuoneessa. Syykin selvisi. Colorado-kuoraisen vuoksi perunan viljely oli ollut lopetettava muutama vuosi sitten. Mutta viljelyn alan vähäisyys ällistyi. Kerrottiin, että nykyistä edellinen igumeni olisi todennut ykskantaan: Pietarista saa vihanneksia ja juureksia paljon halvemmalla kuin niiden vaivalloinen viljely täällä maksaa. Osittain omavarainen luostari kuitenkin kesäaikaan on juurten ja vihannesten osalta.

Keittiöllä vanhojen itäneiden perunoiden ja porkkanoiden kuoriminen oli mukavaa puuhaa. Keittiömunkki Pavel oli ystävällisesti ystävällisen työnjohtaja ja saimme tutustua keittiön väestä lähemmin myös hieman englantia taitaneeseen Elizabetiin. Mutta viikon puolivälillä jälkeen yllättäneen vastataudin vuoksi tuli veepeetä pari päivää. Vasta melkein loppumetreillä valmistui ensimmäinen pieni käsityö luostarin käyttöön. Henkilökohtainen panokseni jäi varsin vaatimattomaksi. Talkooleirin paikkana Konevitsa on fyysisesti hyväkuntoisten, tervelajikaisten paikka. Henkistä kantiaakin vaaditaan, ainakin saman verran kuin suomalaisessa työelämässä nykyisin. Työtä riittää, siitä ei ollut pulaa, vaikka töitä ei aina oltu osoittamassakaan. Ne talkooleiriläisistä, jotka löysivät oman pestinsä ruodusta heti alkuvuodesta, koki varmasti myös suurta työn iloa.

Rakentaminen jatkuu

Konevitsan luostariyhteisössä joka puolella rakennettiin ja touhuttiin. Toimettomana malleksijoita ei näkynyt. Tekemisessä oli "reilu meininki". Vajaan

vuoden verran luostaria johtanutta uorta igumeni Aleksandria kutsuttiin epävirallisesti rakentajamunkiksi. Suomalaisista rakentajatakkoolaisista irrotettiin koko viikoksi iskujoukko vaatimaan työhön, uusia munkkien saunarakennuksen löylyhuoneen kaarevaa kattoa ja paneeloinen vanhoja rosoisia tiiliseiniä. Ensi vuonna talkoolaisten odotetaan viimeistelevän igumenin taloa. Sen kunnostushan oli jo pitkälle edennyt ennen kuin tulipalo alkuvuonna 2007 tuhosi rakennuksen puuosat.

Omasta puolestani voin olla kiitollinen siitä, että luostari jälleen kerran otti vastaan suomalaisen talkooryhmän, sen vähäisimmäkin jäsenen. Sillä olihan meistä luostarille myös paitsi elämän menoon sielä tuonutta mukavaa vaihtelua aika paljon ylimääräistä vaivaa. Olsi mukava tietää, koettiin luostarisessa myös ryhmämme kokonaispanoksen "aikuisten oikeesti" tuottaneen hyötyä. Ensi kesänä sinne menevät näkevät, ovatko ryhmän viemät kymmenet isot roskikset paikoillaan ja toimiiko jätehuolto. Miten on käynyt Roduskalta koottujen romu- ja jätelasikojen, onko ne kuljetettu pois ja ympäristö upeassa Roduskun niemessä pysyvämmän siistytynyt. Onko veljestön löylyhuoneen tultua nyt pitkälti korjatuksi koko vanha uljas tiilinen saunarakennus saatu uudestaan käyttöön.

Viikon aikana sai nähdä, miten elämä sujuu kesäisessä Konevitsassa. Sai kokea myös hiljentymisen ja rukouksen mahdollisuuden luostarin kirkoissa. Sai kokea tämän talkoolaisryhmän yhteisyyttä. Se kaikki on erilaisten kokemus kuin mihin minään muuna kesänä, millään muulla paikalla Karjalaan, niiden 1900-luvun alkuvuosien jälkeen on ollut mahdollisuus.

Teksti: KAARINA PÄRSSINEN

Kuvat: KAARINA PÄRSSINEN ja AILA MOLARIUS

Kuuliaustehtävä keittiöllä sisälsi perunoiden ja porkkanoiden kuorintaa, jossa puuhassa kirjoittajan lisäksi Kirsi Ollila (oik.).

Rakkaamme

ESTER HAAKANAs. 6.1.1926 Vpl Pyhäjärvi
k. 27.8.2008 Vammala

Kiittäen ja kaivaten

Amalia-sisko**Pasi ja Eeva-Liisa****Virve ja Jouko, Suv, Anni, Eero ja Katri****Sirkka-Liisa ja Heini perheineen****Pauli ja Keijo perheineen****Marjatta****läheiset ja ystävät**

*Siunatut olkoot täidin työt
"lastesi" vuoksi valvotut yöt,
huolten arjet ja Pyhät hartaat.
eväskääröt ja sukavartaat.
Siunatut jalkain askeleet,
silmäin salatut kyneleet.
Hiljaa lepää kädet rakkaat,
puolestamme rukoilleet.*

Siunaus toimitettu 6.9.2008 läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.
Kiitos kaikille Esteriä hoitaneille.

Rakas puoliso, isä, pappa ja isopappa

**Alpo Armas
PUSA**s. 19.03.1927 Vpl. Pyhäjärvi
k. 23.7.2008 Hämeenkyrö

*Niin paljon tekoja
niin paljon muistoja
niin paljon rakkautta
niin paljon surua ja kaipausta.*

Kiitos yhteisistä vuosista
Helvi**Harri ja Sirpa****Jani, Kati, Annika ja Akseli****Mika ja Hannele****Sari ja Ville****Susanna****Asko ja Taina****Jussi****Niina****Emilia, Tuomas ja Aada****Pauliina ja Pasi****siskot perheineen****sukulaiset ja ystävät**

Siunaus toimitettu. Kiitos osanotosta.
Kiitos Hämeenkyrön terveyskeskuksen vuodeosasto 1:n
hoitohenkilökunnalle hyvästä hoidosta.

Kuolleita

Tuulikki Tuominen o.s. Lappalainen, syntynyt Vpl Pyhäjärvi Vernitsa 12.8.1928 ja kuollut 1.9.2008 Raumalla.

Tuulikin vanhemmat olivat Maria ja Aapro Lappalainen Vernitsalta.

Merkkipäiviä

Varpu Pappinen vietti 85-vuotispäiväänsä 14.9.2008 Järvenpäässä läheistensä kanssa. Hän on syntynyt Vpl Pyhäjärven Yläjärven kylässä. Vanhemmat ovat Katri ja Juho Pappinen. Varpu on perheen rakastettu mummi, piirakanleipoja ja kutoja. Nyt lapaset ja sukut saa tytären pojanpoika pikku Roope.

Valmistuneita

Artesaani **Leena Kukko** on valmistunut 26.6.2008 kasvatustieteiden maisteriksi Rauman opettajankoulutuslaitoksesta. Vanhemmat Tauno ja Ritva Kukko ja isoisä Juho Kukko (Tiitua).

Kirkonsanoma**Pyhiinvaeltajan laulu**

Pari vuosituhatta sitten juutalaisten uskonnollisen elämän keskus oli Jerusalemin temppeli. Sen muurin sisällä jokaisen kunnan juutalaisen mieli halasi pari kolme kertaa vuodessa. Pääsiäisjuhla oli vuoden kohokohta, mutta muulloinkin monien askeleet suuntautuivat tuohon uljaaseen rakennukseen. Se hallitsi ympäristönsä vuoristoista maisemaa. Psalmien laulajat kuvaavat hyvin elävästi ihmisen kaipuuta kohdata Jumala. Erytynyt pyhiinvaeltajan laulu on psalmi 84, jonka jakeissa sielun ikävä saa hienon muodon. "Minun sydämeni näantyy kaipauksesta, kun se ikävi Herran temppelin esipihoil". Laulaja kokee edelleen: "Onnellisia ne, jotka saavat voimansa sinusta, ne, jotka kaipaavat pyhälle matkalle".

Kristikunnan pitkä historia sisältää lukuisia kuvia pyhistä matkoista ja pyhiinvaelluksista. Viime vuosina myös meidän Kirkossamme monet ovat löytäneet itselleen ja hengelliseen elämälleen tärkeän ja hyväksi osoittautuneen muodon pyhiinvaelluksesta. Jokainen kirkkomatka on oikeastaan jo pienimuotoinen pyhiinvaellus. Muutama vuosikymmen sitten kirkkoon lähteminen oli

monien järjestelyjen tulosta. Jo edeltävän viikon varrella piti huolehtia muutamasta käytännön asiosta. Kun matka kirkkoon oli lyhyt, käytännön toimet sai hyvin tehtyä vielä samana aamunakin. Isoissa seurakunnissa oli kylä, joista kirkolle kertyi matkaa kymmeniä kilometrejä. Yhteiseen jumalanpalvelukseen päästiin harvoin, mutta kun siihen tuli mahdollisuuksia, kirkkomatka oli mieleenpainuva kohokohta ehkä hyvinkin pitkään.

Osassa kristikuntaa erityisillä pyhiinvaelluksilla on ollut oma erityisensä ihminen ihmisten hengellisenä virkistytymismuotona. Vanhimmat pyhäjärveläissyntyiset muistavat, miten Konevitsan ja Valamon luostareissa kävi pyhiinvaeltajia pitkin vuotta. Matka saattoi kestää useita päiviä ja olla monien järjestelyjen vuoksi vaikeasti toteutettava. Mutta matkan anti merkitsi sielulle virkistystä ja hengellisen elämän hoitoa lukuisia luostareiden jumalanpalveluksissa. Sielunhoitoa oli mahdollista saada myös matkatovereidensa kanssa keskustellessa ja erityisesti varsinaisessa pääkohteessa luostarien veljen ja isien kanssa. Yhteinen kirkkokansan rukous ja monissa jumalanpalve-

luksissa koettu keskinäinen yhteys ehtoolliseen tarjosi eväitä arkiseen jaksamiseen pitkäksi aikaa.

Viime vuosikymmeninä monien askeleet ovat suuntautuneet myös raamatun historian keskeisille tapahtumapaikoille tämän päivän Israelissa. Jotkut ovat jopa kokeneet tällaisen matkan niin voimakkaasti, että he käyttävät siitä sanontaa viides evankeliumi. Tärkeintä ei ole kuitenkaan maiseen näkeminen ja lukuisissa paikoissa piipahdaminen, vaan Raamatun opetuksen sisäistäminen ja siitä eläminen. Joku kohta pyhässä Kirjassa saattaa aueta uudella tavalla, kun omilla silmillään saa katella maisemaa, josta evankeliumit kertovat. Olen monta kertaa saanut seistä ja kulkea pyhiinvaeltajien kanssa pyhän historian eri kohteissa. Koko pelastushistorian ydinkohdat saavat ulkoiset puitteet, joissa toki kovin usein on mukana myöhempien lukuisien sukupolvien jättämiä merkkejä omalta ajaltaan. Mutta oikeastaan tämäkin kuvastaa ihmisen sielun kaipautta läpi vuosisatojen johonkin semmoiseen yhteyteen, joka hoitaa ihmistä ja antaa hänen sielulle evästä niin matkalle täällä kuin myös matkalle Jumalan eteen.

Tämän lehden lukijoista kovin monella on mielestä matkat syntymäseudulle, jonne runsaan viidentoista vuoden ajan on jälleen päästy käymään. Sieltä puuttuvatkin tutut rakennukset ja maisemakin on perusteellisia muuttoksia kokenut, jotakin perin tutua ja lämmintä ihmisen kokee herkästi omilla juurillaan.

Kirkosta on jäljellä vain perustan kiviä ja hautausmaakin on muuttanut muotoaan, paikka tuntuu silti pyhälta. Lukuisat sukupolvet ovat noilla sijoilla rukoilleet ja kokeneet elävän Jumalan hoitavaa läsnäoloa. Se on mahdollista vielä nykyin siellä, missä ihminen on valmis hiljentymään suuren Jumalan pyhien kasvujen edessä.

Pienestäkin hetkestä voi tulla arvokas. "Herra Jumala on aurinko ja kilpi, hän lahjoittaa meille armon ja kunnian. Hän ei kiellä hyvyyttä niiltä, jotka vaeltavat nuhteettomasti".

Meidän kulkumme on perin harvoin nuhteetonta, mutta siksi tuntuukin suunnattoman hyvältä pyhiinvaeltajan laulun viimeinen jae: "Autuas se, joka turvaa sinuun, Herra Sebaot!"

VEIJO JÄRVINEN

**Suomalaisen rukous
-yksinlaulukonsertti Vammalassa**

Juukalainen, Lappeenrannasta lähtöisin ja Pyhäjärven Musakanlahdesta juurensa omaava laulaja, baritoni Hannu Musakka pitää Suomalaisen rukous - hengellisen musiikin yksinlaulukonsertin Vammalassa Tyrvään kirkossa sunnuntaina 5.10. klo 18. Tilaisuus liittyy samalla laulajan 25-vuotisen yksinlaulajan uran juhla-konserttien sarjaan.

Konsertissa kuullaan tuntuja ja rakastettuja suomenkielisiä hengellisiä yksinlauluja lapsuudesta vanhuuteen sekä lauletaan yhdessä muutamia virsiä. Lauluista mainittakoon: Oi katsohan lintua, Ken on luonut sinitaivaan, Enkeli, Pyhä rauha, Kanteleeni, Rakkahtiin Jeesus, Armolaulu. Konsertissa kuullaan kaikkiaan 19 laulua. Käestäjänä toimii kanttori **Keijo Vätö**.

Konsertit ovat saaneet eri puolilla Suomea erittäin hyvän vastaanoton. Konsertteja on ollut mm. Kerimäen vanhassa puukirkos-

sa, Kaustisella, Vetelissä, Vimpelissä, Kuusankoskella, Valkealassa, Sallassa, Kesälähdellä, Paltamossa, Ristiinassa, Hirvensalmella, Juussa, Kuhmossa, Loimaalla, Punkaharjulla, Puumalassa, Urjalassa, Kotkassa, Iitissä, Sotkamossa, Kaajanissa, jne.
Hannu Musakka on opiskellut yksinlaulua sekä

yksityisesti että Joensuun konservatoriossa suorittaneen eri tasoisia kurssitutkintoja. Opettajina ovat olleet laulunlehtorit, dipl.- ja oopperalaulajat Seija Mikkonen Kuopiosta ja Rauno Keltanen Joensuusta. Lisäksi Hannu Musakka on osallistunut mm. Tom Krausen laulukurssille. Kirkot ovatkin parhaita paikkoja

laulajan kantavalle, laajalle (n.30kt) ja soivalle äänelle. Erytystä kiitosta on tullut mm. laulujen selkeydestä.

Tilaisuuteen on vapaa pääsy! Ohjelmia myydään kirkon ovelta 7 euroa.

Tervetuloa! Konsertin järjestäjänä toimii Vammalan evl.srk.

Kirjat

Äidin perintö koskettaa

Sain luettavakseni kirjan *"Sukelluksia"*, jonka on kirjoittanut Aino Pöyhönen. Hän on julkaissut kirjan omakustanteena, joka ei ole yleisessä myynnissä. Kirja on kohdennettu hänen omille lapsilleen ja läheisilleen. Kirja on eloisa kuvaus Aino Pöyhösen omasta elämäntarinasta ja hänen rinnallaan kulkeneista läheisistä henkilöistä.

Pöyhönen toteaa kirjoituksensa polveilevan ja muodostuvan lukuisista pienistä katkelmista; muistoista ja unelmista lapsuudesta aikuisvuosiin. Muistukuvat ja tunteet soljuvat keskenään kirjoittamisen syvässä myötävirrassa. Eri tapahtumia tutkittaessaan kirjoittaja on usein palannut lapsuuden rikkaisiin muistoihin ja elämyksiin.

Nuoruutta pohtiessaan nousevat esiin tässä elämänvaiheessa ratkaisevat kysymykset; Kuka minä olen? Mitä minä haluan? Mihin minä kykenen? Näihin kysymyksiin oli vielä vastattavakin sekä itselle että ammatinvalinnan osalta omille vanhemmille.

Lukija löytää tekstistä tyypillisen karjalaisen luonteenpiirteen. Tekstin kuvauksissa elämän virrassa niin ilot, luopuminen kuin surut soljuvat luontevasti eteenpäin. Luopuminen koetaan antavan tilaa uudelle – paremmalle elämälle. Vaikeiden asioiden edessä ei pysähdytä, vaan menään päättäväisesti ja vas-

tuuntuntoisesti eteenpäin. Tässä auttaa Pöyhösen naisjoukkueen – äidin ja tyttärien - yhdessä menestymisen taito.

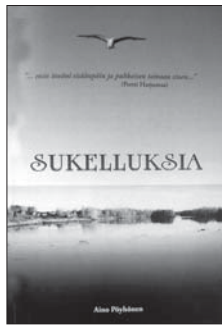
Karjalaisen heimon erillaisuus uusilla asuinsijoilla antaa aiheen pohdintaan. Miten meidät koetaan, ymmärretään ja hyväksytään? Eriaiset tavat ja kulttuuri muodostuivat lopulta rikkaudeksi ja yhteiseksi vahvuudeksi paikkakuntalaisen keskuudessa.

Kirjassa on tärkeällä sijalla suhde luontoon. Se antoi elämyksiä, kokemuksia, voimaa ja rauhaa – vapautta omille ajatuksille. Kävely- ja ratsastusretket luonnon ihmeellisyksiin tutustuen olivat kuin ravintoa sielulle.

Pöyhönen on kirjansa luvuissa pohdiskellut elämää ja elämän jakautumista eri vaiheisiin. Tässä yhteydessä lainaan Erich Sternin ajatuksia: *"Jokaisella elämänkandella on oma ydin, oma tarkoituksensa. Sen löytämisen ja hyväksymisen on yksi elämään liittyvistä tärkeimmistä kysymyksistä."* Elämäs-

sämme on eri aikakausilla tehtävä omat valintamme, joilla on vaikutuksensa. Kirjassa on oivallisesti kerrottu mitä valintoja kirjoittaja on tehnyt tai joutunut tekemään taakse jääneiden elämäntilanteiden aikana.

Paluu yli viiden vuosikymmenen jälkeen Pyhäjärvelle oman synnyinkodin pihapiiriin nostaa esille tunteet. Mieli askaroi var-

haislapsuuden ajassa. Miten vanhemmat ovat täällä uurastaneet perheensä eteen? Mitä oikeasti tapahtui viimeisen lähdön hetkellä?

Elämme nykyisin varsin kovaa ja epävarmaa aikaa. Sitä, mitä annamme lapsillemme lämpönä ja turvallisena – henkisenä perintönä, ei voi heiltä koskaan ottaa pois tapahtuipa vastaisuudessa mitä tahansa. Tämän Aino Pöyhönen on oivaltanut sukeltaessaan avoimesti omaan itseensä, poimintu elämänsä hedelmät ja antanut ne kirjan muodossa lapsilleen. Hän on rohkeasti – jo työelämästä luopuneena – lähtenyt luomaan uutta, ylittänyt omat rajansa ja kirjoittanut kirjan. Jokaisella ihmisellä on oma selviytymistarinansa. Se on kuin sinfonia, jonka hän itse säveltäjä. Kuka tekee seuraavan kirjan perinnöksi lapsilleen?

Antoista lukuelämyksiä kiittäen!

KAUKO
HINKKANEN

Kun raja pirstoi Karjalan

Simpeleen Karjalaisseura ry:n viettävässä 60-vuotisjuhliaan 31.8. julkistettiin tilaisuudessa myös seuran juhlahjalkaisu, Kun raja pirstoi Karjalan.

Vuonna 2007 seura perusti työryhmän kirjahan- ketta toteuttamaan. Kirjan tekemiseen osallistuivat Lea Asikainen, Helka Haakana, Maarit Hietala, Sirkka Laine, Hannu Lääperi, Arvo Pulkkinen, Irma Pöylänen, Leena Repo, Seija Staven ja kirjan toimitusvastaava, Simpeleen Karjalaisseura ry:n puheenjohta-

ja, Leea Putkuri-Lappalainen.

Julkaisun alussa esitellään lyhyesti Simpeleen Karjalaisseura ry:n tavoitteita, toimintaa ja tulevaisuuden haasteita. Ennen henkilöiden omakohtaisia muisteloja on Helka Haakanan kirjoitus Karjala-Pirtistä sekä osio eräitä "Tärkeitä ajankohtia".

Muistelot on koottu lähinnä nykyisten Rautjärven ja Parikkalan kuntien alueella asuvien ihmisten keskuudessa. Ne alkavat Lea Asikaisen osuudella "Elä-

mää sota-aikana, Kannakselta Lappeenrannan kautta Outokumpuun". Erään "västäräkin" sota-ajan tarinat päättävät kirjan muistelosarjan.

Teos päättyy sen toimitusvastaavan loppusanoihin. Mittavan teoksen viimeiseksi sivuksi on merkitty 364.

Mainittakoon, että muistelijoiden joukossa on mm. Vpl Pyhäjärvellä syntynyt Kyllikki Jääskeläinen.

PAULA PENTTILÄ

Akkiloijat Kiittävät!

Lämmin kiitos kaikille kesän Vpl. Pyhäjärvi-juhlien vieraillemme, vaikka elämme jo koleaa syksyä on meillä järjestäjillä vieläkin vari. Te arvoisat vieramme yllättitte meidät saapuessanne niin runsaslukaisesti paikalle. Monesti arvuutelimme juhlien vierasmäärää, jotta vierasvara riittäisi eikä tarvittaisi suurta jäämisvara.

Viime lehdestä saimme vielä varsin tarkan selonteon juhlien kulusta jossa kaikki hyvin valmistellut ja mielenkiintoiset puheet olivat painetussa muodossa kaikkien luettavissa. Äänentoisto, tuo "ikuinen ongelma" oli meidänkin kiusana.

Pyrkimyksenämme oli saada nuoret mukaan juhille niin esiintymään kuin vieraksi, teidän arvioitavaksi jää miten siinä onnistuimme.

Huomioitava on myös se myönteinen palaute, jota olemme saaneet paikallisten ihmisten taholta ja miten asia on täällä yleisesti noteerattu.

Meille järjestäjille eli kymmenille talkoolaisille jäi juhlista hyvät muistot ja herätti meissä uunee karjalaisuuden, joten saimme siinä sivussa myös Mouhijärven Karjalaisen ry:n toiminnan elvytettyä.

Nyt haluamme jakaa kiitoksia ja aloitetaan juhlien suurimmasta voimavarasta eli talkootyöstä, monikaan ei siitä kieltäytynyt.

Saamamme tuki Mouhijärven seurakunnalta ja kunnalta oli ensiarvoisen tärkeää, kiitos kaikille asianosaisille.

Yhdekkään juhlat eivät onnistu ilman kunnossa olevaa taloutta, tästä kiitos kaikille mukana olleille yrityksille ja yrittäjille.

Juhlien järjestämisessä ja markkinoinnissa tarvitaan kokemusta, tästä kiitos lankea Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön osajille, Salme Rintalalle erityisesti toimittajatyöstä jolla saimme julkisuutta Pyhäjärvi-lehdessä, Reino Äikiälle joka jaksoi vastata kaikkiin lukemattomiin kysymyksiimme ja Yrjö S Kaasalaiselle joka tuki meitä taltalla.

Seuraavana kiitämme lukuisia esiintyjämme jotka lupautuivat esiintymään talkoohengessä tai pientä matkakorvausta vastaan. Emmekä malta olla kiittämättä vielä näin lähdenkin välityksellä karjalaisia emäntiämme jotka loihitivat meille pöydän kōnkeliköksi.

Lopuksi haluamme vielä kiittää kaikkia vieraitamme, sillä Te teitte juhlasta Juhlan!

Viestikapula on nyt Nokialla, on teidän vuoronne akkiloija.

VPL. PYHÄJÄRVI-JUHLAT 2008

JUHLATOIMIKUNTA

Kyykkäkisan voitto Äetsään

Kyykkäottelua käytiin Huittisissa 27.8.2008. Tulokset:

Huittinen-Vammala 26-31
Äetsä-Huittinen 12-12
Vammala-Äetsä 14-5

Äetsä 3 pistettä (Reino Ahvonen, Juhani Hakasuo, Kalle Lehtimäki ja Paavo Pohjolainen)
Vammala 2 pistettä (Kari Pakarinen, Jouko Innilä,

Taisto Nissinen ja Oiva Kaasalainen)

Huittinen 1 pistettä (Pekka Tatti, Aimo Äikiä, Yrjö Inkinen ja Markku Evala).

Äetsän voittajajoukkue, henkilöt vasemmalta Paavo Pohjolainen, Juhani Hakasuo, Kalle Lehtimäki ja Reino Ahvonen.

Osallistu karjalaiseen käsityökilpailuun

Osallistu käsityökilpailuun syyskuun loppuun mennessä. Tee huivi, puukko tai vuole puukolla vapaa- valintainen käsityö. Käsityökilpailun järjestävät Karjalan Liitto ja piirien naistoimikunnat.

Lähetä käsityö oman piirisi naistoimikunnalle 30.9.2008 mennessä. Piirit valitsevat kilpailuun osallistuvista töistä 1-3 parasta ja lähettävät ne Karjalan Liiton naistoimikunnalle

arvioitavaksi lokakuun loppuun mennessä. Parhaat palkitaan voittaneiden piirien omassa tilaisuudessa myöhemmin syksyllä.

Huivikilpailun sarjat: kaitahuivi (hartiahuivi) pitkä huivi, kolme- tai nelikulmainen huivi. Kilpailun hyväksymät tekniikat: kangaspulla kudotut, virkatut, neulotut, nyplätty, kinnasneulalla valmistetut ja huovutetut huivit.

Puukon malli ja puukolla valmistettu työ voi olla vapaavalintainen.

Jokaiseen kilpailutyöhön on merkittävä selvällä käsialalla tekijän nimi, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite ja piiri.

Lisätietoja kilpailuista: kulttuuri- ja järjestösihteerri Anna Dantchev, (09) 7288 1712, anna.dantchev@karjalanliitto.fi

Lähetä teos pitäjä- ja kyläkirjakilpailuun

Luovutetun Karjalan pitäjistä ja kylistä julkaistaan runsaasti kirjoja, jopa kymmeniä vuodessa.

Karjalaisilla kirjamarkkinoilla 22.11. valitaan ensimmäisen kerran vuoden pitäjä- ja kyläkirja. Vaikean valinnan monien tasokkaiden ehdokkaiden joukosta tekee karjalaisen kirjallisuuden ystävä, Kar-

jalan Liiton puheenjohtaja Markku Laukkanen, joka on ollut myös Finlandia-palkinnon valitsija.

Voit osallistua kilpailuun toimittamalla vuoden 2007 syyskuussa tai sen jälkeen julkaistun karjalaisen pitäjä- tai kyläkirjan Karjalan Liittoon Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki

30.9.2008 mennessä.

Lisätietoja: Saija Pelvas, (09) 7288 1715, saija.pelvas@karjalanliitto.fi

Satu Hallenberg, (09) 7288 11711, satu.hallenberg@karjalanliitto.fi

Karjalankannaksen vanhin hirsirakenne todettu Pyhäjärvellä

Helsingin yliopiston ja Venäjän tiedeakatemian tutkijat ovat selvittäneet Vpl. Pyhäjärven menneisyyttä vuodesta 2005 alkaen.

Yhteistyössä tehdyt tutkimukset ovat osa suomalaisten ja venäläisten jo vuodesta 1999 jatkunutta tiivistä yhteistyötä, joka on jo nyt merkittävästi muuttanut kuvaamme koko Karjalankannaksen esihistoriasta. Kenttätutkimukset Pyhäjärvellä jatkuivat edelleen vuonna 2008.

Kunnianniemen esihistoriallinen asuinpaikka

Arkeologisten kenttätöiden aikana Pyhäjärvellä on paikannettu runsain mitoin uusia kivikautisia ja myöhempää muinaisjäännöksiä, joista osaa on tutkittu myös arkeologisin kaivauksin.

Tutkituista kohteista ehkä tärkeimmäksi osoittautui Kuumajärven rannalla sijaitseva Kunnianniemen asuinpaikka. Kunnianniemestä löydettiin vuosina 2006–2007 tehdyissä kaivauksissa lähes kolme metriä paksut kivi- ja varhaismetallikautiset kulttuurikerrokset, joita erottavat toisistaan tulvakerrokset. Näin paksut kulttuurikerrokset ovat täysin ainutlaatuisia Karjalankannaksella ja koko Suomessa.

Asutus Kunnianniemessä on jatkunut löytöjen ja luonnontieteellisten radiohiiliajoitusten perusteella tuhansien vuosien ajan, mesoliittiselta, niin sanotulta esikeraamiselta kiviltaudelta (noin 8000–7100 vuotta sitten) aina rautakauden kynnykselle, niin kutsutulle varhaismetallikaudelle asti (noin 2500–

1500 vuotta sitten). Kohteen absoluuttisen ajoituksen mahdollistaneet radiohiiliajoitukset teetettiin Helsingin yliopiston ajoituslaboratoriossa Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön, Karjalaisen kulttuurinedistämisseuran ja Karjalan kulttuurirahaston tuella.

Kunnianniemi on erityisen tärkeä juuri edellä mainittujen tulvakerrosten johdosta. Nämä ovat erottaneet eriaikaiset kulttuurikerrokset toisistaan ja mahdollistavat sekoittumattomien löytökokonaisuuksien analysoimisen. Tällainen tilaisuus tarjoutuu arkeologeille Suomessa ja Karjalankannaksella vain hyvin harvoin!

Löytöjen tarkka analysointi aloitettiin talvella 2008, ja jatkuu seuraavaksi osteologisilla eli luuanalyysillä. Kaivettujen löytökokonaisuuksien perusteella voidaan tehdä jatkossa monenlaisia päätelmiä esimerkiksi esihistoriallisesta toimeentulosta ja teknologiasta, pyydytystä lajeista, metsästysmenetelmistä, asuinpaikan käyttövuodenajasta, asukkaiden sosiaalisista kontakteista, sekä kulttuurin eri osa-alueiden muuttumisesta ja kehittämisestä vuosituhansien saatossa. Näiden tulkinnojen pohjalta voidaan luoda varsin elävä kuva esihistoriallisesta elämästä, sen sijaan, että tyydyttäisiin yksinomaan esittelemään ja ajoittamaan kaivauksissa löydettyjä yksittäisiä esineitä.

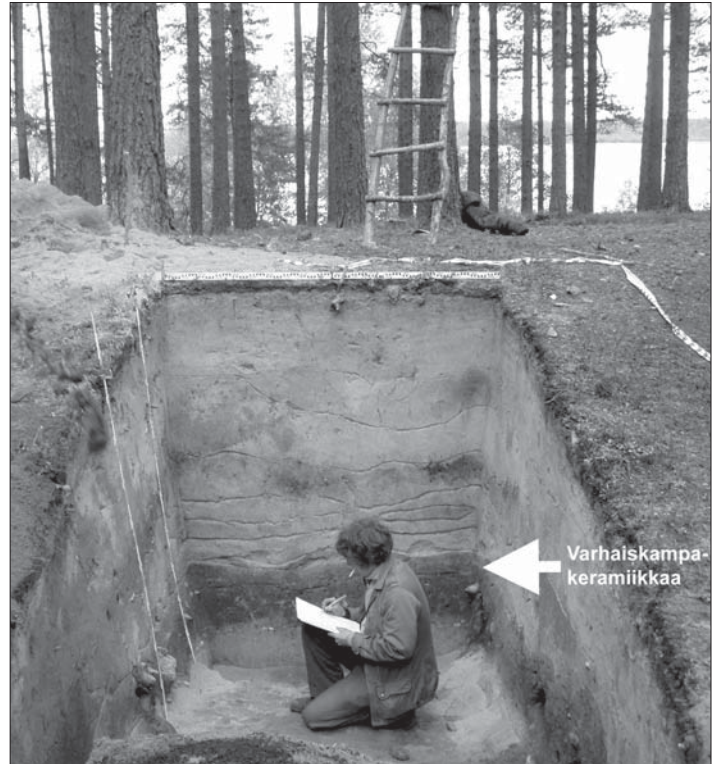
Varhaiskampakeraamisia löytöjä

Kunnianniemen kaivauksissa toiseksi syvimpänä,

heti varhaisimman mesoliittisen löytökerroksen yläpuolella, havaittiin niin sanotun varhaiskampakeraamian aikainen kulttuurikerros (noin 7100–6100 vuotta sitten). Sekoittumaton varhaiskampakeraaminen löytöaineisto on merkittävä, sillä tuon aikainen kulttuuri edustaa Suomen ja lähialueiden vanhinta saviasioiden valmistusta, mitä aikaa on toistaiseksi tutkittu varsin vähän koko Karjalankannaksella.

Varhaiskampakeraamisen saviasioiden koristelutyylin perusteella keramiikantekotaito omaksuttiin maahamme jostain kaakon suunnasta. Ilmeisesti tämä taito tuli meille valmiiksi kehitettynä taitona sosiaalisten kontaktiverkkojen kautta, ainakaan arkeologisissa löydöissämme ei ole merkkejä minkäänlaisista saviasioiden ”harjoituskappaleista”. Keramiikan ilmestymiseen ei todennäköisesti liittynyt myöskään merkittäviä väestönsiirtymiä, sillä muu aineellinen kulttuuri- ja elinkeinot säilyivät entisellään.

Monien historiallisen ajan alkuperäiskansojen keskuudessa saviasioidenvalmistus on ollut naisten työtä. Yhtenä teoriaa keramiikan tuloon maahamme onkin esitetty, että muinais-suomalaisilla olisi ollut niin sanottu *eksogaaminen* avoliittiverkosto. Tällaisessa avioitumisjärjestelmässä vaimot on haettu oman heimon ulkopuolelta, sukulaiskansojen alueilta. Mahdollisesti keramiikanvalmistus onkin tullut näille leveysasteille muualta tulleiden vaimojen omaaman tietotaidon myötä.

Kerkko Nordqvist dokumentoi vuoden 2007 kaivausaluetta. Varhaiskampakeraaminen kulttuurikerros on merkitty valkoisella nuolella. Kuva: Oula Seitsonen.

Karjalan vanhin hirsirakenne

Kunnianniemen varhaiskampakeraamisen kulttuurikerroksen pinnassa tavattiin odottamaton ja ainutlaatuinen löytö: Karjalankannaksen ja koko Suomenkin vanhin hirsirakenteen jäänteet!

Tavallisesti orgaaniset löydöt, kuten puu-, luu- tai nahkaesineet, eivät säily Suomessa maaperän happamuuden takia muutamia satoja vuosia kauemmin. Kaivauksissa kuitenkin havaittiin Kuumajärven rannalla olevan tavallista parempi orgaanisen aineen säilyvyys, mikä on mahdollistanut myös näiden vuosituhansien takaisen hirsirakenteidenkin säilymisen.

Kaivauksissa löydetty rakenne on yksittäinen hirsinurkkaus, joka jatkuu kaivausalueen ulkopuolelle. Karjalan tasavallasta tunnettujen vertailukohtien perusteella sen voidaan tulkita olevan rakennuksen kulma: Laatokan itäpuolella on juuri varhaiskampakeraamisella ajalla käytetty hirsiperustaisia, maanpinnalle rakennettuja asumuksia. Tämä eroaa myöhemmistä ajoista, jolloin niin Suomessa, Karjalankannaksella kuin Karjalan tasavallassakin ovat enimmäkseen olleet käytössä asumuspainanteet eli osittain maahan kaivetut kuoppatalot.

Kunnianniemen varhaiskampakeraamisen asumuk-

sen hirsinurkka on kaivaushavaintojen perusteella saattanut olla yksinkertaisella ”koirankaulasalvoksella” salvottu. Tämä olisi yksi vanhimmista merkeistä hirsisalvostekniikasta koko Pohjois-Euroopassa. Valitettavasti varmojen tulkinnojen tekeminen salvoksesta on analyysin tässä vaiheessa vielä mahdotonta ja jatkotutkimukset toivon mukaan paljastavat onko Kunnianniemen varhaiskampakeraamisessa hirsirakenteessa ollut nurkkasalvoksia vai ei.

Joka tapauksessa kiviltauden pyhäjärveläiset asustivat koko Karjalankannaksen vanhimmassa tunnetussa hirsiperustaisessa rakennuksessa.

Asumuksen perustana on ilmeisesti ollut pari hirsikertaa, joiden päältä ovat lähteneet kattoa kannatelleet vinopuut. Katteena on todennäköisesti ollut ensin vesieristeenä koivuntuohta ja/tai nahkoja ja näiden päällä turvetta pitämässä kylmän loitolla.

Tämänkaltaiset rakenteet ovat olleet alkuperäiskansojen käytössä vielä historiallisellakin ajalla, esimerkiksi Suomen Lapissa ja Siperiassa.

KERKKO
NORDQVIST

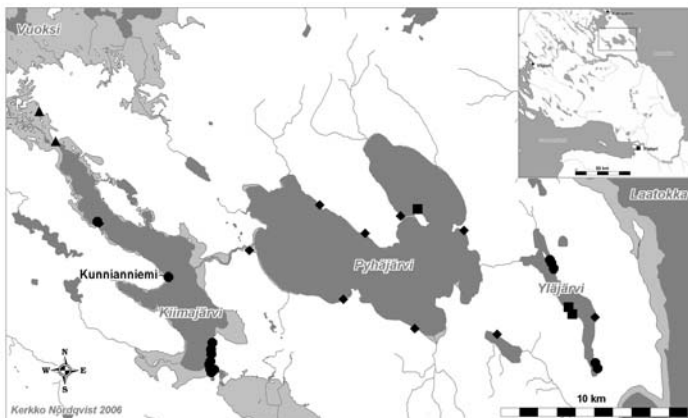
OULA
SEITSONEN

Kirjoittajat johtavat Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen Lake Pyhäjärvi – Ozero Otradnoe – projektia, ja ovat aina kiinnostuneet kuulemaan entisiltä paikallaisilta lisää muistoja alueen menneisyydestä. Haluamme kiittää Vpl. Pyhäjärvi-Säätiötä ja erityisesti Antero Pärssistä tutkimuksia kohtaan esitetystä mielenkiinnosta!

Yhteystiedot:

Oula Seitsonen: oula.seitsonen@helsinki.fi
puh. 040 502 5892

Kerkko Nordqvist: kerkko.nordqvist@helsinki.fi
puh. 050 360 2913

Vpl. Pyhäjärven esihistorialliset kohteet, Kunnianniemen asuinpaikka merkittynä erikseen. Kivikauden aikainen korkeampi vedenpinnankorkeus on esitetty vaaleanharmaalla, nykyvedet tummanharmaalla.

www.vplpyhajarvi.fi

Hentosten sukukirja julkaistaan seuraavassa sukukokouksessa vuonna 2010

Hentosten sukuseura on perustettu 1985. Vuodesta 1986 lähtien sukuseura on kokoonnut yhteen joka toinen vuosi.

Tänä vuonna 12.-13.7.2008 sukuseuran jäsenet kokoontuivat Kouvolassa. Kokouspaikkana oli hotelli Vaakuna. Kokouksessa oli läsnä noin 80 henkilöä Antrean, Jääsken, Kirvun, Ruokolahden, Vpl. Pyhäjärven ja Sakkolan sukuaaroista.

Kokouksessa oli mahdollisuus skannata osanottajien mukanaan tuomia kuvia. Tätä mahdollisuutta käytettiin kiitettävästi hyväksi. Tilaisuudessa oli mahdollisuus tutustua myös sukututkimuksen nykytilaan. Paikalla oli sukututkija Jarmo Paikkala, joka valmistelee sukujulkaisua Hentosten suvusta.

Tilaisuuden aluksi saliin tuotiin Hentosten sukuseuran lippu. Lippu on otettu käyttöön vuonna 1996. Opetusneuvos Antti Hent-

tonen kuvasi sukulipun symboliikkaa.

Ilmari Henttonen julkisti tämän jälkeen 11.7. pidetty Hentosten sukuseuran 1. golf-kilpailun tulokset ja jatoi osanottajille palkinnot.

Sukuseuran kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Ilmari Henttonen ja sihteeri Raakel Henttonen. Rahastonhoitaja Helvi Hallikas suoritti katsauksen sukuseuran taloudesta. Taloussuunnitelma oli toteutunut ja jäsenmaksuja oli saatu jopa suunniteltua enemmän. Pj. Teuvo M. Henttonen laatima toimintakertomus hyväksyttiin.

Vuosille 2009-2010 laaditun toiminta- ja taloussuunnitelman mukaan tavoitteena on sukututkimuksen jatkaminen ja sukukirjan saattaminen valmiiksi. Sukukirjaan tulevasta aineistosta suuri osa on jo valmiina vuonna 2009. Kokous päätti kuitenkin, että sukukirja jul-

kaistaan v. 2010 ja se julkistetaan seuraavassa sukukokouksessa, joka on tarkoitettu Helsingissä Karjalatalolla heinäkuussa 2010.

Sukuseuran hallitukseen valittiin yhteensä 12 varsinaista jäsentä. Vpl Pyhäjärven varsinaiseksi jäseneksi valittiin Teuvo M. Henttonen ja varajäseneksi Vappu Hietala Vammalasta. Uutena hallitukseen valittiin Sakkolan haarasta Raiili Leino. Sakkolastahan ei hallituksessa ollut edustusta lainkaan.

Sukukirja työryhmään (joka valmistelelee sukukirja aineistoa yhdessä sukututkija Jarmo Paikkalan kanssa) tulivat valituksi: Antrea: Antti Henttonen ja Sauvo Henttonen, Jääski: Rauni Henttonen ja Ilmari Henttonen, Kirvu: Helena Ryyänen sekä Vpl Pyhäjärvi Teuvo M. Henttonen.

Rahastonhoitajaksi kaudelle 2009-2010 valittiin yksimielisesti Helvi Halli-

kas Oulusta sekä puheenjohtajaksi Teuvo M. Henttonen Hollolasta.

Kokouksen lopuksi sukuseuran jäseniä kehoitettiin maksamaan hyvin jäsenmaksunsa, aktivoimaan suvun jäseniä mukaan sekä antamaan oman sukuaaransa tietoja sukututkija Jarmo Paikkalalle.

Lauantai-ilta jatkui Kouvolan kateatterissa esityksellä Liian paksu perhoseksi sekä vapaan keskustelun merkeissä.

Sunnuntaina laskettiin kukat karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä, osallistuttiin yhteiseen jumalanpalvelukseen sekä tutustuttiin pätevien oppaiden avustuksella Kouvolan kaupunkiin.

Sitten oltiinkin valmiita lähtemään kukin omalle tallelleen.

TEUVO M.
HENTTONEN
Pyhäjärven edustaja
Hentosten sukuseurassa

Pakinan paikka

Koskaan et muuttua saa

Mouhijärvelle kokoontui heinäkuun lopulla ki-huamaan liki tuhatpäinen joukko pyhäjärveläisiä, mistä saimmekin runsaan kertauksen lehden edellisessä numerossa.

Tokko juhlaväestä silti paljasjalkaisia tai Vpl. Pyhäjärvellä koskaan asuneita oli enää enemmistö, mutta yleisön keski-ikä kertoi heitä ilahduttavan runsaasti paikalle jaksaneen. Asia on kaksite-räinen: alle 40-vuotiaiden osuus juhlilla pysyy jatkuvasti huolestuttavan vähäisenä. Kuinka käy nykymallisten juhlien 2020-luvulla?

Kuka sitten nyky-Suomessa on pyhäjärveläinen? Periaatteessa ei kukaan, jos käsitteellä tarkoitetaan po. paikkakunnalla asumista. Kuitenkin puheissa ja kirjoituksissa tavataan käyttäviä ilmaisuja ”me pyhäjärveläiset”, kun tarkoitetaan Pyhäjärveltä lähtöisin olevaa sukukuntaa. Suoraan haitarista on ilmaisu ”toisen (kolmannen) polven pyhäjärveläinen” tarkoittamaan sitä, että vanhemmat (isovanhemmat) olivat Pyhäjärven evakkoja. Olivatko heidän ehkä vuosisataiset esivanhempansa Pyhäjärvellä silloin negatiivisen aikajanahan sukupolvina?

Mutta palataan juhliin. Kihut alkoivat perinteiseen tapaan lauantaan Muistojen iltana, nyt Mouhijärven kirkossa. Pahaksi onneksi paikallinen seurakunta oli saattanut kirkon akustiikan ja äänentoiston niin perusteellisesti remontoitui, että etenkin vanhemmalla väellä oli kohtuullista suurempia vaikeuksia päästä kuulemaan jyvälle. Siinä mielessä Pyhäjärvi-lehden viime numeron kertaus tuonkin tilaisuuden ohjelmasta oli tarpeeseen. Sai sentään nyt lukea, mitä piti kirkossa kuuleman.

Pääjuhlan ohjelma yhteiskoululla oli pönäkän perinteinen: Tervetuloa – tervehdyssanat – juhlapuhe – lausuntaa – ... – päätössanat. Välissä aina musiikkia. Ihan hienoa, mutta sama kaava vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen! Oman kylän tähtenä kuultiin ”pyhäjärveläistä” Puputin Markkua. Liekö tällä Suojasen Tapin löydöllä ja Kärjen Topin kasvatilla ollut pitkäksi venähtänyt keikka alla, mutta hieman vaikeasti kulki *Laps olen köyhän kauniin Karjalan*, kuten myös parissa kohtaa epävirallinen *Aänisen aallot*. Sen sijaan *Käyn uudelleen eiliseen* onnistui vanhalla rutiinilla. Olihan se nuoren artistin läpimurtokappale suomalaiselle iskelmätaivaalle ja kevään 1969 ykköshitti.

Nostalgisen kaihoisa *Käyn uudelleen eiliseen* oli kerrassaan osuva valinta Pyhäjärvi-juhlille, joilla eiliseen käydään menneitä muistellen. Hakematta tulee mieleen samankaltainen ja myös saman aikakauden kappale, joka sekini leimaa näitä juhlia, nimittäin ylöjärveläisen Pasi Kauniston bravuuri *Koskaan et muuttua saa*.

Perinteitä voi vaalia myös ajassa uudistuen, ei vain vanhaan nojaten. Pyhäjärvi-juhlien yli 60-vuotinen perinne voi jatkaa uusillekin vuosikymmenille, jos juhlilla on yhä enemmän annettavaa myös nyky-Suomessa syntyneille. Se ei tarkoita mitään Tuska-festivaaleja, sen sijaan hallittua uudistusta nykyiseen juhlaformaattiin. Vuoden 2009 kihujen nokialaisilla järjestäjillä onkin samankaltainen haaste kuin Elisabeth Taylorin seitsemännellä miehellä, joka häiden jälkeen silmää vinkaten totesi, että tietää kyllä miten toimia, mutta kuinka saada siihen jotain uutta. Jäämme odottamaan!

Mouhijärven juhlilla muisteltiin myös Wiikojä, joten lisätään vielä yksi tosi tarina kevennykseksi. Pyhäjärveläis-isästä tuli rovasti Wiikan puheille selittäen vaikeasti haluavansa eron vaimostaan. Rovastin kysyessä syytä moiseen, silloin varsin harvinaiseen pyyntöön, tuli vastaus: – *Ko mie en enää rakasta häntä*. Wiika pani asian leikiksi ja vastasi sovittelavaan sävyyn, lähes kuiskaaten:

– *Enhå miekää tuota Impii ole rakastant' enää monnee vuote!*

KOIPSELO

Minun Koskelani

Nimimerkki Koipselo pakinoi edellisessä Pyhäjärvi-lehdessä Tuntemattoman Vilho Koskelasta ja esitti oman näkemyksensä hänestä ihmisenä ja sotilasjohtajana. Mikäpä ettei. Haluaisin omasta puolestani hieman täydentää tuota kuvausta.

Pakinoitsijan mielestä Koskelaa ”vaivaa aloitkevyn puute ja kaikkinaisen passiivisuus paikallaan oltaessa.” Lisäksi Koipselon näkemyksen mukaan ”Koskelan johtajuus voi toimia hyvin pienessä joukossa, tuskin ylempällä tasolla.”

Asemasodan henkisesti puuduttavissa oloissa Koskela tyytyi puuhastelemaan kipinäikkona ja pyydysteli aikansa kuluksi rottia, päästään ne kuitenkin nimenään. Miesten vaatimuksesta Koskella oli makuupaikka erillään korusussa, jonka syöpäläisten puutteen hän oli ohimennen todennut. ”Kaiken se saatanan kyyliä huomaakin”, oli alaisen kommentti. Linna kirjoittaa myös: ”Kun muissa joukkueissa miehet laskevat ivansekaisista leikkii upseerinsa tuollaisesta pikku herroittelusta, niin Koskelan miehet itse tahtoivat, että tällä olisi kaikki ollut vähän paremmin kuin heillä itsellään.”

Taistelussa Koskela oli aina itse johtamassa edestä, hän oli harkitseva ja säästi miehensä. Tavoitetta lukiessani olen löytänyt Koskelan toimineen kersantin arvoisena komppanian päällikön sijaisena kaikkien upseerien kaaduttua. Ilmeisesti hän onnistui tehtävässään hyvin, koska hänet komennettiin myöhemmin Reserviupseerikouluun.

Koskelan suuri ”näytös” oli pataljoonan pelastaminen majuri Sarastien ja kapteeni Kariluodon kaaduttua, jolloin hän oli korkein paikalla olevista upseereista. Hän otti ensin yhteyttä toisen komppanian päällikköön, joka oli myös luutnantti. Tämä epäri. Koskela otti yhteyttä komentajaan, everstiluutnantti Karjulan ja ilmoitti, ettei pataljoona hänen komennossaan tulisi jatkamaan hyökkäystä, vaan hän pelastaisi sen vetäytymällä lampikannan kautta. Viimeinen komentaja ilmoitti, että ainakin kalusto olisi tuotava mukana. Koskela lopetti puhelun ja ilmoitti lähtevänsä, ettei siit enää komentajan suuntaan avattaisi.

”Sitten alkoi puhelin pirsta ja lähetit juosta. Käskyt olivat selviä, määrätietoisia ja loppuun asti har-

kittuja. Ensimmäistä komppaniaa hän veti jonkin verran takaisin. Kolmannen komppanian hän veti kokonaan pois tien eteläpuolelta ja asetti sen puolustukseen tien pohjoispuolelle, rintamasuunta osaksi tielle, osaksi purolinjalle, vasen siipi pohjoiseen taivutettuna.

Siten hän sai aikaan hevosenkengän muotoisen miehityksen, jonka keskelelle hän käski koota haavoittuneet. Jo aikaisemmin hän oli kannattanut oman komppaniansa haavoittuneet tien pohjoispuolelle ja määrännyt komentoryhmän tekemään paareja seipäistä ja telttakankaista. Yhteen aikaan hän oli jo uskonut tien aukeavan, mutta oli jatkanut toimenpiteitän siitä huolimatta.”

”Koskela ei edes vilkaisut Kariluodon ruumista, sen paremmin kuin muitakaan kaatuneita. Ei ollut aikaa hartaushetkiin. Mikään muu ei liikuttanut häntä niin paljon kuin pataljoonan pelastaminen, ja sen hän oli päättänyt tehdä, vaikka mitä tapahtuisi. Ilmeettömänä, asiallisen tyylinä hän antoi käskyjään, ja kysymättä ja miettimättä kaikki tottelivat.”

Koskela toi pataljoonan haavoittuneineen turvaan.

Turha painolasti, kuten liiat konekiväärin, upotettiin lampeen. Ihmishenkien pelastaminen oli tärkeintä. Koskelan lailla vähäpuheinen, mutta taistelutilanteissa armottoman tehokas taistelija, Määttä, sai kunnian kantaa koko sodan ajan mukana seuranneen konekiväärinsä turvaan.

Voiko hyvältä johtajalta muuta vaatia? Everstiluutnantti Karjula oli täysin toista mieltä: ”Te olitte pataljoonan komentaja ettekä mikään apuisar...”

Lopuksi vielä lainaus Pavo Noposen kirjasta Pekka Tiilikainen, Suomi. Kapteeni R.W. Palmroth, nimi-merkki ”Palle”, tulee sodan jälkeen huomauttaneeksi luutnantiksi kohonneelle Tiilikaiselle: ”Kyllä tuo sinun upseerinarvosi on luvalla sanoen vähän poikkeuksellinen. Ethän sinä käynyt edes Resersiupseerikoulua. Maasotakoulusta puhumattakaan.”

Tasajyvällä katsoo Tiilikainen: ”Kuule Palle. Eivät minun upseerintähni olekaan peräisin mistään kouluista. Ne ovat peräisin suoraaan verikentiltä.”

YRJÖ IHALAINEN

Vanhojen kuvatietojen etsintää

Olen viime vuodet tutkinut sukuni historiaa, ja nyt olen tullut viime sotien aikaan. Syntymäkotini oli nimeltään Salo ja sijaitsi Alavuden Sydänmaan kylässä. Isäni oli Matti Yli-Hukkala, joka haavoitui jatkosodassa, ja kuoli vuonna 1962. Äitini oli nimeltään Maija (Maria). Kotini oli pienviljelytila, johon kuului iso vanha maalaistalo noin puolen kilometrin päässä Kuorasjärvestä.

Hallussani on kotonani ulkona talon kuistin edessä otettu valokuva aivan il-

meisesti talvisodan ajalta. Löydettyäni netistä Pyhäjärvi-lehdestä Salme Rintalan kirjoittaman muksatempaan jutun ”Talvisodan evakkoon lähtö”, tulikin vakuuttuneeksi, että kuvani evakot ovat pyhäjärveläisiä.

Kuvan henkilöt vasemmalta lukien ovat: evakko-poika, evakko-poika potkukelkassa istumassa, evakko Helena Haakana, nuori evakkokotyttö eturivissä, 67-vuotias isäntäni Maria Yli-Hukkala, nuori evakko-poika edessä, 14-vuotias sis-

reni Saima Yli-Hukkala, evakko Maria Huppanen (Hupponen?), 36-vuotias äitini Maria Yli-Hukkala edessä 2-vuotias poikansa Juho Yli-Hukkala, Haakanan miniä Esteri Haakana sylissään evakkolapsi, Hilka Vuohelainen sylissään evakkolapsi, ja ovensuussa postia noutamassa käynyt 40-vuotias isäni vanhempi veli Eljas Yli-Hukkala.

Kuvan on ilmeisesti otannut kylässä valokuvausta harrastanut Aarne Alho. Kuva on tiettävästi otettu

talvella 1940. Talvi 1941 on myös mahdollinen, evakokohan pääsääntöisesti palasivat takaisin Karjalaan vasta kesällä 1942. Kuvasta ilmenee, että talon työt olivat tuolloin täysin naisten ja lasten varassa. Sairaalloinen isoisäni Eljas oli jo vuodepotilas.

Mikäli kuvan henkilöihin liittyviä tietoja vielä on muistissa, niistä voi antaa vinkkiä Pyhäjärvi-lehden toimitukseen.

JUHO
YLI-HUKKALA
Kemi

TAPAHTUMAKALENTERI

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon lokakuun kokous pidetään torstaina 2.10.2008 klo 13 alkaen Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17, Lahti. Marraskuussa kokoonnumme torstaina 6.p:nä samassa paikassa. Tervetuloa.

Kuulutko sukuuni -tapahtuma 11.-12.10. osoitteessa Tennistie 1, 01370 Vantaa. Paikka on Vantaan ammattopiston Tennistien toimipiste. Esillä mm. Suvannon seudun sukututkijat ja heidän lisäksi useita pyhäjärveläissukuja. Käypä katsomassa kuulutko esim. Pärsisiin!

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvikerho su 12.10.2008 klo 13 Vanhalla kirjastotalolla. Hallitus koolle klo 12.

Pyhäjärvituotteita saatavana

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki. 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkua ajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

Isännänviiri (suunniteltu Kaarle Viika) 350 tai 450 cm. Hinta 70 euroa + postikulut

Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari (suunnittelu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 40 euroa + postikulut.

Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi v. 1989 ilmestynyttä kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaasti kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historiaosuus entisestä kotipitäjästämme sekä murre-sanasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

Kari Uusitalo ja Mauri Vanhanen Kaiku-urheiluseuran historiikki. Hinta 10 euroa + postikulut.

Tilaukset säätiön asiamies Reino Äikiä puh. 040-769 5775 tai sähköposti reino.aikia@netti.fi

Muistojen polulla

Muistojen polkua kuljen nyt vuosikymmenten taa, sieltä Laatokan rantamilta muistot taas mieleeni saa.

Muistan lapsuuden seesteiset päivät kesät lämpöiset ainaaan, ne kummassi mieleeni jäivät – ei talvea ollenkaan.

Siellä lauloi Laatokan laineet, uneen uuvutti väsyneen, siellä sirkutti heinäsiirkat, pääskysset viritti säveleen. Muistan lapsuuden leikit armaat alla kodin akkunan, kuuma hiekka jalkapohjaa poltti rinnalla Laatokan.

Kuin kaunista unta ollut on siellä kehdestä lapsuuden, siellä koulutietä kuljin kera siskojen, veljien.

Muistan kesäiset sunnuntai Laatokan, Riiskan ja Vernitsan väkien kesäjuhille kalamajoille saapuvan. Siellä nurmikentällä vihreällä piirileikkejä pyörittäin, Laatokan laineet sinertävät niin hellästi syleilivät.

Muistan urheilukentän, sataman sekä aallonmurtajan, muistan tyrskys, Laatokka, ja tyynen lademas.

Muistan lapsuuden sunnuntait, puku puhdas päälle puettiin ja silkkirusetti päähän laitettiin – ja pyhälle arvoa annettiin.

Muistan sen auvoisen olon, minkä lapsuus mieleeni toi, luostarin kellojen kumahdella nyt sunnuntai alkava voi.

Se aika oli onnea tulvillaan, sydän kiittäen rinnassa soi, siitä kaikesta, kaikesta, kiitoksen tuon, sinulle Luojani oi.

Muistojen polkua vielä kulkea saa kotikaipuu seuranaan, kiitos lapsuuden ”Laatokka” – niin paljon sinulta sain.

SUOMA SAARINEN

Karjalaiset joulumyyjät

Helsingissä Karjalatalolla järjestetään lauantaina 29.11. klo 11-13 joulumyyjäiset. Varaa myyntipaikkasi Karjalatalolla lauantaina 29.11. kello 11-13 pidettäviin joulumyyjäisiin.

Pöytävaraukset 14.11.2008 mennessä Karjalan Liiton, (09) 7288 170, toimisto(at)karjalanliitto.fi. Myyntipöytien hinnat: Karjalan Liiton jäsenurakset ja jäsenet 15 euroa, muut 45 euroa.

Perinteinen Karjala-lehden Karjalaisten Pikkujouluuristeily Tallinnaan uudella m/s Baltic Princessillä 23.-24.11.

HYTTI-LUOKKA	henkilöä	ilman bussi-kuljetusta	sis. bussi-kuljetus
Sisähytti (B-k)	4 hlöä	32	65
Hintalähli	3 hlöä	37	73
	2 hlöä	46	85
Ulkohytti (A-k)	4 hlöä	39	75
Hintalähli	3 hlöä	47	82
	2 hlöä	59	97

REITTI 1
11.30 Kankaanpää, matkahuolto
12.10 Parkano, matkahuolto
13.00 Hämekyrö, pikavuoropysäkki
13.15 Viikinkaala
13.40 Ylöjärvi, liikekeskus
14.00 Tampere, linja-autosema
14.20 Hervanta, apteekki
17.00 Helsinki, Länsiterminaali

Sappo Hyypyläinen
040 7263 541, (03) 3782 199

Lomalinja
Aleksanterinkatu 29, 33100 Tampere
puh. (03) 3140 3300, 3140 3310
lomalinja@lomalinja.fi, www.lomalinja.fi

Vauhdikkaasta musiikista vastaa suosittu **KORSUORKESTERI**

Karjalan Liiton Pro Carelia-mitalin saanut taiteilija **RAITA KARPO**

Pikkujouluohjelman juontaa legendaarinen **RAIMO ”HÖYRY” HÄYRINEN**

Asiantuntijoiden luentoja Karjalan Liiton seminaaritoimikunnan puheenjohtaja, dosentti

SILVO HIETANEN, evl ILMARI HAKALA ja LEENA HAKALA

päätoimittaja **JYRKI HÄRKÖNEN**

REITTI 11
11.15 Harjavalta, matkahuolto
11.45 Pori, matkahuolto
12.25 Rauma, matkahuolto
13.00 Eura, matkahuolto
13.10 Köyliö
13.15 Sakyla
13.45 Huittinen
15.15 Forssa
16.05 Kaarkila
16.25 Vihti
17.00 Helsinki, Länsisatama

Juhani Hupponen
(02) 5541 892, 0400 726 392
juhani.hupponen@koyia.inet.fi

LISÄTietoja ja varaukset myös **KARJALA-lehti**
TUULA EKELINEN, (05) 541 631, (05) 544 600
tai tuula.ekelinen@karjala-lehti.fi

Tuuthan siekkii!

Kaunisti Vpl Pyhäjärveä.

Osa I, Pyhäkylän koulutie, 232 sivua, 300 valokuvaa. Osa II, Juurillaan ja maailmalla, 504 sivua, 1450 valokuvaa. Koko A4. Kirjaparin hinta 95 euroa + lähetyskulu. **Tilaukset:** Toivo Hinkkanen, p. 050 3425 027, tai larjava@gmail.com.

Seuraavaan lehteen tarkoitettu aineisto pitää olla toimituksessa viimeistään su 12.10. mennessä.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37550 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@
kolumbus.fi

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Reino Äikiä
Nokkamäentie 256
32700 Huittinen
puh. 040 769 5775
tai 02-566 213
fax 02-566 218
reino.aikia@netti.fi

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilauhinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pieni ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 22%